

Marka Hakkı, Marka Hakkına Tecavüz ve Hukuki Korunma Yolları

Av. Atılay KURTOĞLU

*Işıқтаç & Atabay & Kurtoğlu Hukuk Bürosu
Marka ve Patent Vekili*

Marka kavramı, Türk hukukunda, Avrupa Birliği müktesebatına uyumluluk süreci kapsamında, 27.06.1995 yılında yürürlüğe giren "556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" (mülga) ile tanımlanmış ve Türk Marka Hukuku oluşturulmuştur. Markanın korunmasına yönelik olarak, Avrupa Birliği Mevzuatı ile paralellik gösteren düzenlemelere yer verilmiştir. Uzun bir süre yürürlükte kalan 556 sayılı KHK ile marka hakkının korunması kapsamında hukuki ve cezai müeyyidelere yer verilmiş ancak suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği, kanun ile düzenlenmeyen cezai hükümlerin uygulanmasında birçok hukuki sorunla karşılaşmıştır.

Bu bağlamda, 556 sayılı KHK'nın ihtiyacı karşılamaması ve Türk Marka Hukuku'nun kanun ile düzenlenmesi zorunluluğu nedeniyle "6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK)" 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 6769 sayılı SMK, Marka hakkı yanında coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin hakların korunması ve bu suretle teknolojik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Yürürlükteki, 6769 sayılı SMK'da marka olabilecek işaretleler 4. maddede belirtilerek bir bakıma marka tanımını şu şekilde yapılmaktadır.

Marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işarettir oluşabilir.

Bu bağlamda, marka olabilecek bir işaret, tescil edilmek kaydıyla 6769 Sayılı SMK kapsamında hukuki korumayı haiz olacaktır.

Bu yazıda, 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında tescil edilmiş markaların, bu tescil kapsamında haiz olduğu hakların kapsamını, bu haklara karşı ihlal halinde ne gibi hukuki korunma yolları olduğunu, hukuki ve cezai düzenlemeler kapsamında ele alacağız.

1. Marka tescilinden doğan hakların kapsamı ve istisnaları

MADDE 7

(1) Bu Kanunla sağlanan marka koruması tescil yoluyla elde edilir.

(2) Marka tescilinden doğan haklar münhasıran marka sahibine aittir. Marka sahibinin, izinsiz olarak yapılması hâlinde, aşağıda belirtilen fiillerin önlenmesini talep etme hakkı vardır:

- a) Tescilli marka ile aynı olan herhangi bir işaretin, tescil kapsamına giren mal veya hizmetlerde kullanılması.
- b) Tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve tescilli markanın kapsadığı mal veya hizmetlerle aynı veya benzer mal veya hizmetleri kapsayan ve bu nedenle halk tarafından tescilli marka ile ilişkilendirilme ihtimali de dâhil karıştırılma ihtimali bulunan herhangi bir işaretin kullanılması.
- c) Aynı, benzer veya farklı mal veya hizmetlerde olmasına bakılmaksızın, tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve Türkiye’de ulaştığı tanınırlık düzeyi nedeniyle markanın itibarından haksız bir yarar elde edecek veya itibarına zarar verecek veya ayırt edici karakterini zedeleyecek nitelikteki herhangi bir işaretin haklı bir sebep olmaksızın kullanılması.

(3) Aşağıda belirtilen durumlar, işaretin ticaret alanında kullanılması hâlinde, ikinci fıkra hükmü uyarınca yasaklanabilir:

- a) İşaretin, mal veya ambalajı üzerine konulması.
- b) İşareti taşıyan malların piyasaya sürülmesi, teslim edilebileceğinin teklif edilmesi, bu amaçlarla stoklanması veya işaret altında hizmetlerin sunulması ya da sunulabileceğinin teklif edilmesi.
- c) İşareti taşıyan malın ithal ya da ihraç edilmesi.
- ç) İşaretin, teşebbüsün iş evrakı ve reklamlarında kullanılması.
- d) İşareti kullanan kişinin, işaretin kullanımına ilişkin hakkı veya meşru bağlantısı olmaması şartıyla işaretin aynı veya benzerinin internet ortamında ticari etki yaratacak biçimde alan adı, yönlendirici kod, anahtar sözcük ya da benzeri biçimlerde kullanılması.
- e) İşaretin ticaret unvanı ya da işletme adı olarak kullanılması.
- f) İşaretin hukuka uygun olmayan şekilde karşılaştırmalı reklamlarda kullanılması.

(4) Markanın sahibine sağladığı haklar, üçüncü kişilere karşı marka tescilinin yayım tarihi itibarıyla hüküm ifade eder. Ancak marka başvurusunun bülteninde yayımlanmasından sonra gerçekleşen ve marka tescilinin ilan edilmiş olması hâlinde yasaklanması söz konusu olabilecek fiiller nedeniyle başvuru sahibi, tazminat davası açmaya yetkilidir. Mahkeme, öne sürülen iddiaların geçerliliğine ilişkin olarak tescilin yayımlanmasından önce karar veremez.

(5) Marka sahibi, üçüncü kişiler tarafından dürüstçe ve ticari hayatın olağan akışı içinde, markasının aşağıda belirtilen biçimlerde kullanılmasını engelleyemez:

- a) Gerçek kişilerin kendi ad veya adresini belirtmesi.
- b) Malların veya hizmetlerin türüne, kalitesine, miktarına, kullanım amacına, değerine, coğrafi kaynağına, üretim veya sunuluş zamanına ya da diğer niteliklerine ilişkin açıklamalarda bulunulması.
- c) Özellikle aksesuar, yedek parça veya eş değer parça ürünlerinde, malın ya da hizmetin kullanım amacının belirtilmesinin gerekli olduğu hâllerde kullanılması.

2. Marka tescilinden doğan haklara tecavüz halinde hukuki korunma yolları ve diğer hukuki tedbirler

Yukarıda verilen kanun maddesi kapsamında görüleceği üzere, özetle, marka hakkı kapsamında, marka sahibinden izinsiz olarak markanın kullanılması ya da o markaya benzer kelime ve/veya işaretlerin

Bu yazıda, 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında tescil edilmiş markaların, bu tescil kapsamında haiz olduğu hakların kapsamını, bu haklara karşı ihlal halinde ne gibi hukuki korunma yolları olduğunu, hukuki ve cezai düzenlemeler kapsamında ele aldık.

kullanılması ile o işaretin halk tarafından tescilli marka ile karıştırılmasına yol açacak şekilde eylemlerde bulunulması veya Türkiye’de ulaştığı tanınırlık düzeyi nedeniyle markanın itibarından haksız bir yarar elde edecek şekilde haksız yere o işaretin kullanılması halinde, marka hakkı sahibi bu tecavüzü önlemek için hukuki koruma yollarına başvurabilecektir. Bu yollar kısaca aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

(a) İhtiyati Tedbir – Tecavüzün önlenmesi ve sona erdirilmesi – Maddi Manevi Tazminat Davası.

Marka hakkına tecavüz halinde, marka hakkı sahibi, bu tecavüzü önlemek ve zararlarının tazmini için ilgili mahkemeden tedbir talep ederek, tecavüz eden tarafın ilk aşamada sürece etkisi olmaksızın, bu tecavüzün etkilerini ortadan kaldırma imkanını kullanabileceği gibi, açacağı tecavüzün önlenmesi davası ile de bu talebini ileri sürerek, marka hakkına tecavüz nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararını talep edebilmektedir. Bununla birlikte tecavüzün niteliğine göre, markasının kullanıldığı tüm ürünlerin muhafaza altına alınarak imhası, bu ürünleri üretmek için kullanılan makine ve teçhizatın da imhası talep edilebilmektedir. Ayrıca mahkemenin vereceği kararın tirajı en yüksek üç ulusal gazetede ilan edilmesi de talep edilmektedir.

(b) Cumhuriyet Başsavcılığı nezdinde Şikâyet ve Ceza Davası

Marka hakkına tecavüz halinde, marka hakkı sahibi, marka hakkına tecavüz halinde, karşı tarafın suç teşkil eden eylemlerinin cezalandırılması için ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı nezdinde, şikâyet başvurusu yaparak, marka hakkına tecavüz eden kişi ya da kişilerin cezalandırılması için ceza davası açılmasını sağlayabilmektedir. Bu kapsamda 6769 sayılı SMK’nun 30. Maddesinin 1. fıkrası önemlidir. Buna benzer diğer

eylemler maddenin diğer fıkralarında sayılmıştır.

MADDE 30

(1) Başkasına ait marka hakkına iktibas veya iltibas suretiyle tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan, satışa arz eden veya satan, ithal ya da ihrac eden, ticari amaçla satın alan, bulunduran, nakleden veya depolayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

SONUÇ

Türk Hukukunda, fikri mülkiyet haklarını düzenleyen “6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu” 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile uygulamada tereddüt yaratan birçok husus, öğretide ve yüksek mahkeme kararları ile çözüldüğü şekilde kanun metnine alınarak, uygulama bütünlüğü ve tutarlık sağlanmıştır. Ceza hükümleri de kanun ile düzenlenerek, Türk Patent ve Marka Kurumu¹ nezdinde tescilli marka hakkına tecavüz içeren eylemleri nedeniyle ilgililerin cezalandırılması sağlanarak, markanın taklit edilmesi eylemleri özelinde caydırıcı bir kanun metni olarak, Türk hukukunda yerini almıştır. ●

¹ <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/>

Başkasına ait marka hakkına iktibas veya iltibas suretiyle tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan, satışa arz eden veya satan, ithal ya da ihrac eden, ticari amaçla satın alan, bulunduran, nakleden veya depolayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.